

dejanski službi pritegnjenih oseb staleža moštva (med temi tudi podčastnikov), ampak ima veljati tudi v splošnem za svojce rezervnih častnikov ter drugih gažistov kakor tudi gažistov neaktivnega staleža.

Ali v kakem posebnem slučaju pristoja vzdrževalni prispevki ali ne, je vprašanje dočišnega dejanskega stana, pri čemur je gledati na to, ali so dani v § 3 citiranega zakona normirani gospodarski predpogoji do zahteve, zlasti, ali svojci že ne prejemajo takozvanih rodbinskih pristojbin (stanovniških prispevkov in tekočega vzdrževanja).

Po tozadevnih določbah predpisa o pristojbinah za c. in kr. vojsko 2. del zadeva obveznost erarja glede rodbin gažistov in podčastnikov sledeče kategorije:

a) Gažiste aktivnega staleža, ako so ozemljeni ali vdovci, v poslednjem slučaju samo tedaj, ko imajo croke, ki se nabajajo v njihovi oskrbi.

b) Gažiste in častniške aspirante neaktivnega staleža, ako se nahajajo v pod a) preciziranem rodbinskem razmerju in niso državni uradniki ali uradniki državnih železnic.

Za ti obeh kategoriji obstaja pristojbina v stalnih stavkih (stanovniški prispevek in tekoče vzdrževanje) brez ozira na velikost rodbinskega stanja.

c) Prostovoljno naprej služeče podčastnike in sicer pod predpogoji kakor pod a). Za to kategorijo obstaja pristojbina v stalnem stanovniškem prispevku in v tekočem vzdrževanju, katerih visokost se ravna po številu rodbinskih članov.

Glede svojcev pod a) in c) navedenih aktivnih vojaških oseb je samoobsebi umevno, da isti sploh ne morejo pripadati onim osebam, ki imajo pravico do vzdrževalnega prispevka.

Kar zadeva soproge in otroke pod b) omenjenih gažistov, in častniških aspirantov neaktivnega staleža, jim ne pristja z ozirom na njim od države dovoljene pristojbine nikak vzdrževalni prispevki, med tem ko v drugem odstavku § 2 zakona z dne 26. decembra 1912, drž. zak. št. 237, navedenim kategorijam svojcev teh oseb pristaja pravica do istega, a konastopijo v danem slučaju zakoniti predgoji. Ti predpogoji pa takrat niso dani, ako omenjeni svojci kot člani gospodarstva vpoklicana ali iz drugih vzrokov vživajo rodbinske pristojbine in s tem ne trpi škode njihovo vzdrževanje.

Ker imajo samo rodbine prostovoljno dalje služečih podčastnikov (§ 47 voj. zak.) pravico do rodbinskih pristojbin, ni dvoma, da se morajo svojci podčastnikov neaktivnega staleža, ako so bili ti pritegnjeni k dejanski službi, pristečati k vpravičenim osebam.

Njemen-armadi, načeloval je general Renenkampf in je obstojala iz šest korov; drugi, Narew-armadi, obstoječi iz peterih korov, dveh brigad strelcev in šesterih rezervnih divizij obstoječi, zapovedoval je general Sandomir; tretja, Grodno-ska rezervna armada imenovana pa je bila sestavljena iz 22. armadnega kora, iz preostalih 6. armadnega kora in iz delov 3. sibirskega armadnega kora.

Od teh treh armad je prva Njemen-armada prodirala preko Insterburga proti Königsbergu, Narew armada pa preko Deutsch-Eylau-Osterode. Nemci so imeli sredi avgusta le dva koraka, nekaj deželnobrambovcev in črnovojnikov na Vzhodno-Pruske in tako se je posrečilo Rusom do 26. avgusta po velikih lastnih izgubah z Njemen-armado priti do črte Labiau-Tapiau-Gerdauen, z Narew-armado pa do črte Allenstein-Hohenstein-Gilgenburg.

Pri tej situaciji, ko so Rasi v dveh prostorno daleč ločenih skupinah stali, udaril je Hindenburg s svojo energično in težko roko. Dne 26. avgusta napadlo je šest korov Nemcev Narew armado in jo pobilo v štiridnevni bitki tako temeljito, da se je od cele armade komaj poldrugi kor s težavo rešil. Zajel je 92.000 Rusov kot vjetnike ter zaplenil 500 topov. Na bojišču je obležalo 150.000 Rusov. Po tej sijajni zmagi udaril je Hindenburg v drugič in sicer na Njemen-armado, ki je doletj milovala. Deloma po železnici, deloma peš — 150 kilometrov v četirih dneh — spravil je svojo armado pred Rennenkampf-terje Ruse od južne strani zgrabil in pri Gerdauen-Nordenburg-Angerburg-Soltmahnen popolnoma premagal. Rennenkampf je sicer še zamogel en del svoje armade rešiti, a vendar je bila zmaga Nemcev tolika, da so vinci 50.000 Rusov in zaplenili 150 topov.

Tretja ruska armada hotela je Nemce pri Lycku od strani prijeti, toda prišla je prepozno, ker sta bila 1. in 17 kor ţe prosta, toraj v stancu, Grodnosko armado docela pobiti.

Vosemajstih dneh so toraj Nemci tri ruske armade uničili, ostanke pa do srede oktobra noter do Njemen-a nazaj potisnili. Položaj v Galiciji in Rusko Poljskem pa je vodstvo nemške vojske prisilil, Hindenburgovo armado precej zmanjšati in zaradi tega je ta bil

primoran se zanaprej samo defenzivno zadržati. Ta defenziva trajala je skoraj pet mesecev, a Hindenburg je znal na novo prihajajočim četam kljubovati. Kakor nam je znano, teh ni bilo malo: edenajst infanterijskih in več kavalerijskih divizij. Primoran je sicer bil malí del Vzhodne-Pruske spet Rusom prepustiti, toda obdržati si je znal jezersko planoto Mazursko. Tjekaj si Rusi niso upali, ker so tam že tri strahovite poraz trpeti morali.

Začetkom februarja še-le je vodstvo nemške vojne bilo v stanu, novo sestavljena kredela na Vzhodno-Prusko poslati. S temi ojačbami je Hindenburg pričel svojo drugo ofenzivo proti Rusom in je v devetdnevni bitki odločilno in črez vse sijajno zmagal.

Ta zmaga prav nič ne zaostaja za prvimi tremi krasnimi zmagami, ker uničil je že četrto proti Vzhodno-Pruskej prodirajočo rusko armado popolnoma, ravno tako pet in pol koru močno, kakor ste bili Njemen- in Narew-armadi; materijelní uspeh je pa nad vse večji od zadnjih treh, ker je napravil nad 100.000 russkih vjetnikov, zaplenil čez 300 topov, ogromno število strojnih pušk in veliko množino različnega vojnega materijala.

S to zmago je — kakor že rečeno — najskrajnejše severno krilo popolnoma pobito. Rusi se valče sedaj v svojo razsežno, z močnimi utrdbami zakovljeno Njemen-Bohr-Narew-črto nazaj in radi tega je ta črta jako važnega pomena. Ta varni zid Rusov nadal v prvi vrsti begajočim masam premaganih ruskih krdel zavetje in jim omogoči, svojo razpršeno armado zbrati in urediti ter si s pomočjo velike strategične železnice Ivanгород - Varšava - Bielostok. Wilna novih moči — ako jih še kaj imajo — pritegniti, če se nameravajo nemškemu navalu v bližini imenovanih rek se v bran postaviti.

Toda opazovati se dajo mnogotere prikazni, ki delajo vrednost te črte iluzorično. Prvič se mora nemško prodiranje severno od Visle v poštov vzeti, ki je črte Plock-Bjelsk-Racionz stično z operacijami na Vzhodno-Pruskom že doseglo ter se Narew-črti že do 50 kilometrov približalo. Vemo pa tudi, da so nemška krdela Ruse severno Tilsita premagala ter čez Taurogen najaz potisnila. To nemško prodiranje pa ne pomeni drugtega, kakor da je severno rusko krilo

Angležka morja kot vojno okrožje

Morja okoli Angleške in Irske je Nemčija proglašala kot vojna okrožja, kojemu pripada še tudi Canal la manche, morska ozina med Anglijo na eni, Belgijo in Francosko na drugi strani. Od 18. februarja naprej bodo Nemci vsako trgovsko ladjo sovražne stranke, zasačeno v tem okrožju, potopili. Angležka si misli pomagati s tem, da bi na svojih trgovskih ladjah razobesila zastave nevtralnih držav. In to nezačuveno nesramnost je ukrenila celo z vladnimi odredbami (31. januarja). V takih okoliščinah je toraj mogče, da pridejo v nevarnost tudi ladje nevtralnih držav, kajti nemški zasledovalci ne morejo vedeti, če se ne skriva pod zunanjim znakom nevtralne države najbrezobzirnejši in najzvitejši sovražnik — Auglež. Nemci so toraj odkazali nevtralnim prostim, neogroženo pot s tem, da so morje, severno okoli Škotskega in 30 kilometrov širok pas ob holandskem obrežju naznani kot čisto min, vožjano, od strani svojih zasledovateljev podmorskih čolnov neogrožen.

Karte zur Blockade von England

pas ob holandskem obrežju naznanili kot čisto min, vožnjo po njem zasigurano, od strani svojih zasedajočih križark in podmorskih čolnov neogroženo.

drugimi odredbami upa Anglija, da bode Nemci s sestrajanjem ponižala in potlačila. Nemci so toraj sprevideli, da je skrajni čas, Angliji z enakimi naredbami račun prekrizati. Bije se toraj že sedaj trgovinski boj brez vse milosti, brez obzirom bo in na nob.

čte Njemen-Bobr-Narew, to se pravi trdnjava. Ravnino naravnost ogrožena.

S temi navedbami podan strategičen položaj je neizmerne važnosti in ima za prihodnost nedogledne konsekvence; Rusi so namešči v nevarnosti, da jih Nemci od strani zgrabijo. Ni še to sicer neovrgljivo omogočeno, a priprave so že pričete. Samo Narew-črtta s trdnjavama Zearze in Pultusk se ima še vzeti in — prosto je pot. Nadalje je obkoljenje Njemen-črte še večjega pomena, ker učinkuje neposredno na drugo rusko obrambno črto, to je črto Njemen-Bug, ki pride pri opustitvi Visline črte v poštev ter ima svoje opore na severu v trdnjavi Rowno, v sredini Brest-Litowsk in na jugu v trdnjavskem trikotniku Luck-Dubno-Rowno.

General-feldmaršal Hindenburgova krasna zmaga dovoljuje Nemcem kakor tudi nam kot njihovim zaveznikom najslajše nade, in trdno sme vsakdo od nas upati, da se bodo vse izpolnile.

Dopisi.

Izjava. Podpisani urednik „Štajerca“ Karl Linhart izjavlja, da je vsled napačnih informacij s strani občanov občine Sv. Stefan pri Šmarju tamošnjega župana in načelnika krajskega šolskega sveta g. P. Zakošeka v tem listu opetovanu na časti žalil in mu očital nerodnosti v njegovem poslovanju kot župan in načelnik krajskega šolskega sveta. Ker sem se pa prepričal, da so vsa očitanja glede njegovega uredovanja popolnoma neresnična, jih preklicem v vsem obsegu in obžalujem vrhu tega tudi druge napade na njegovo osebno čast. Tudi se zavežem, da ga ne bom v bodoče v nobenem oziru več napadal in žalil.

Karl Linhart
urednik „Štajerca“

Pol leta vojske.

Pol leta že je trajala vojska in v tem da je trajala, je rastla. Če že ravno ni bilo sigurno preročiti, vendar je najbrž vsaka izmed vojskočnih držav si mislila: to je vojska 1914. A sedaj pišemo 1915, prvo polovico leta velikanske vojske in zgolj, brezmiselnost bi bila, konec vojske na določeni čas prerekovati ali o obsegu tega kar še ima priti, govoriti.

Vemo samo to, da se stranke oborožujejo v taki meri, kot bi imela prava vojska še le se začeti. Novi milioni so poklicani pod orožje, nastala je vojna doba „drugih armad“ (Napoleon). Obenem se oborožujejo države v gospodarstvenem oziru in sicer še le sedaj kot v vojnem stanu. Za priskrbo kruha se zaseči žito. Avstrijsko-Ogerska in Nemčija si dobavate iz domačih tovarn ogromne množine topov, pušč in raznovrstne municije. Finančni ministri se posvetujejo in potujejo, da bi jim bilo mogoče nove milijarde dobiti za sod brez dna... In zdaj je skoraj tako, kakor se v starih pravljicah o turških časih pravi: da je solnce kravno bilo.

Od začetka sem vojska vedno raste. Koj po začetku vojske se je udeležnikom pridružila Belgija in skoraj istočasno Anglija. Z Anglijo zapletlo so se v boj tudi njene kolonije po veseljem svetu in na Francoskem so v boj koračali Kanadci iz Severne Amerike, Indi, Zameci i. d. Potem se je našim nasprotnikom pridružila Japonska. Po treh mesecih vojska stopi Turčija na stran Avstrijsko-Ogerske in Nemčije in vsi tri deli takozvanega starega sveta postali so enotno bojno polje. Kje so zaostale cene, ki so veljale še pred par meseci

za pretirane? Že dosedaj je ta vojska terjala več žrtev na mrtvih, kakor vse vojske iz zadnjih sto let, sem od leta 1815. Akora vno se je že porabilo denarja, da njega množino ne morem zapasti, vendar se še ne misli na to, da bi znale države v tem oziru opešati.

Napovedi vojske nismo več šteli, toda kdo ve, kdaj bude njihova vrsta končana? Bojujoči še stojijo pokonci: pripravljeni neizmernost raje prekositi, nego slabost priznati!

V sredini tega boja brez merila, med kravo preteklostjo in meglemo prihodnostjo stojite nepremakljivi Avstrijsko Ogerska in nje zavezniča Nemčija. Vsim naporom mnogočevalnih sovražnikov postavili ste vedno nova sredstva njune moči v bran, kojih neizcrpnost celo njuni nasprotunci pripoznavajo in občudujejo. Večina njenih armad se bojuje na sovražnikovih tleh, katere imate zasedene, in ta ozemlja se — akoravno pologoma — še vedno razširjujejo. Kar je bilu tu in tam navidezno nazadovanje, izkazalo se je v kratkem kot krepko napredovanje. Tako na vzhodu kakor na zpadu.

Kjerkoli so sovražniki navidezno prodirali, povsodi so se morali prej ali slej umakniti. Več kot štiri tedne na primer so poskušale Joffe-jeve armade nemško verigo pretrgati in sicer v času, ko je bila najslabša, a ves njih trud bil je zamen. Steinpetdeset tisoč mož so stale Francoze te poskušajo. Njih vspeh je bil, da so se morali na najvažnejši točki svoje fronte umakniti. S tem so se prepričali, da je ves tozadnji trud zastonj; kar se v najugodnejšem trenutku ni posrečilo, se tudi nikdar posrečilo ne bo.

O angleških milijonskih armadah, o kojih so si kaj radi polna usta vzeli, je vse nekako potihnilo. Francozi seveda vse žile napenjajo svoje armade popolniti, toda od kod naj dopolnitve vzemejo? Iz domača dežele so že pobrali, kar je količina bilo sposobnega, s kolonij pa ne smejo vojaštva odtegniti, ker so iste od vstašev ogrožene.

Iz Galicije se Rusi trajno odmikajo, le našo nepremagljivo trdnjava Przemysl še trdovratno naskakujejo; a dosedaj so vsi njihovi navali ostali brezuspešni. Przemysl je in ostane za Ruse trd oreh, ob kojem so si že marsikateri zob oškrtnili. Z Ogerskega in iz Bukovine pa so itak že pobrali svoja šila in kopita ter se pobrali tje, odkoder so prišli. Vso upanje, je opravičeno, da v kratkem ne bo niti enega Rusa več na avstrijsko-ogrskih tleh. (Da so bili primorani iti Rusi iz Vzhodnega Pruskega kakor k... s plesa, o tem, je „Štajerc“ na drugem mestu natančneje poročal in tudi danes poroča.)

In kaj je z vojsko izstradanja? Na tem polju boja začela je Nemčija sedaj z ofenzivo. Medtem ko si je Nemčija v tem oziru s vsimi vseh zasiguročimi naredbami utrdila svoj obstoj, pričenja se v zraku in pod morsko gladio vojska blokade, ki naj zabrani Angliji vsak dovoz živeža.

Rusija ima že nekako slutno, da ji ne bo mogoče do konca stanovitna ostati, ker ji doma preti finančna katastrofa (po sklenjenem miru!), Franciji pa manjka ljudi da bi si svoje velikanske izgube v fronti nadomestila. Mogoče da bojo naši sovražniki svojo vojno utrujenost še za nekaj časa premagati skušali, toda utajiti se ne da. Nasprotno pa stojite Avstrijsko-Ogerska in Nemčija neupognjeni, četudi si želite skorajnega miru; in boste vzdržali se pokonci sedaj in zanaprej, dokler ne bo prišel čas, ki bo za nas zlato jutro mirnega življenja.

Moč in pravica.

Neprestani boj je naše življenje. Ne samo boj za vsakdanji kruh, nego tudi boj za drugo materialno blago, za idealne zahteve, za ugled, čast in marsikaj drntega. Vsak pa ne zmaga v tem boju, čeprav je po zakonu v pravici. Saj pravi že pesnik: „Živemu pravico!“ Mirno pa lahko povemo: pravico ima zdravi. Zakaj, kaj pomaga človeku, da se zaveda, da je človeško in zakonito v pravici, sko nima moči, svojo

pravico tudi dognati. Boj za vsakdanji kruh hoče vztrajnosti in moči.

Gledati moramo zato, da se ohranimo vedno zdrave in moči se zavedajoče, motenja zdravja in boleče trpljenje moramo hitro odstraniti, pri čemer nam izborna služi Fellerjev boležine tolažeči rastlinski esenčni fluid z znamko „Elsa fluid“.

Pri revmatičnih, protinskih ali nevralgičnih bolečinah, bodenju, trganju, lumbagu (Hexenschuß), bolečinah v križu, bodenju v ledjih in drugih s prehlajenjem, prepihom in prenapornom nalezenih bolečinah, tolaži bolečine, poživilja in osvežuje.

Bosna pomirjena?

Kaj je govoril general Sarkotić Bošnjakom.

Leta in leta sem se je vedno zatrjevalo od vseh strani, tudi od takih, ki bi imela biti bolje podučena, da je v Bosni in Hercegovini vse v redu in da stojí te nove avstrijsko ogrske dežele na isti stopnji lojalnosti kakor katerabodi druga. Najnovejši čas nam je odkril, da tam dolni vse tako kakor bi moralno in znašo biti. Ne ozirajte se na podpihovanja in podkupljevanja od zunaj smelo rečemo, da se ljudstvo teh dežel pač še ni vživel za naše razmere urejenih državnih zanošajev. Sarajevo zločin, njegova preiskava in zadržanje velikega dela prebivalstva v vojski s Srbijo je pokazal in še kaže, kako da stoji z lojalnostjo v Bosni in Hercegovini. Toda natančneje pisati o tem, bilo bi tveganje — zapasti cenzuri!

Podajemo toraj takoj samo poročilo iz Banjaluke tikajoče se govorja bosno-hercegovskega deželnega šefa, generala Štefana plem. Sarkotič-a, ki ga je imel o priliki sprejema najvišjih predstojnikov vseh veroizpovedanj v Banjaluki dne 12. februarja. Medtem ko je vse druge, kakor turšega, protestantskega in judovskega in v prvi vrsti katoliškega najvišjega predstojnika zaradi njih uspešnega ali vsaj potrdljivega delovanja p-hvalil in vsakemu posebej svojo zaupnost izrekel, je govoril grško-orientalskemu metropolitu (srbskemu nadškefu) besede, ki so polne izjavov nezadovoljnosti in graje. Rekel je med drugim: „Upam, da je Vaše zatrdilo lojalitete odkritoščeno! Tudi jaz sem jugoslovanskega pokolenja ter se spominjam iz iz svoje mladosti, da se v moji domovini na Hrvatskem Srbi v oziru na lojaliteto in zvestobo do cesarja od Hrvatov niso dali prekositi. Hrvatje kakor Srbi, oboji so bili zaslomba prestola. S tem večjo žalostjo sem zvedel, kaj se je zgodilo in kaj se še danes godi. Prizanašanje in blagovoljnost uprave proti ljudstvu tolmačili ste od prvakov ljudstva kot slabost. Dahovništvo, ki je poklicano duhove ljudstva oblažiti, opustošilo je dušo ljudstva; učiteljstvo, ki ima na logo duševne zmožnosti ljudstva povzdigniti, je zastrupilo. Pozdravljam ljudstvo. Odgovornost za storjeno seveda tudi ljudstvo zadene, glavni krivci so pa vendar tisti, ki so ljudstvo zapeljali, duhovništvo in učiteljstvo.

Velika škoda mora se poravnati. Dahovništvo in učiteljstvo mora si izbrati druga pota, in upam, da bodata v mojem smislu delovala. Ako bi se pa pričakovanje ne izpolnilo, tedaj se bodo našli drugi, katerim se bo ta najdražja last države, namreč duša in duševne moči ljudstva, z mirno vestjo zaupala. Predrugačiti se stvar m o r a. Bosna in Hercegovina ste z neložljivo vezjo z monarhijo strinjeni in boste tako ostali. Najbrezobzirnejše se bode postopalo proti vsem sabverzivnim elementom.“

Pri poklonu uradništva reklo je na pozdrav, da mora biti za uradnike zvezda vodnica: pravica in pravčnost. Tudi v dvomljivih slučajih se interesi države ne smejo krateći. Zdrava pravica ima le na podlagi trdne državne avtoritete zadostno zaslombo. Ta autoriteta je v uradništvu poosebljena. Uradnik si ima vedno predočevati, da je organ izvršitve državnih smotrov.

Pri sprejemu občinskega zastopa, pozdravil je generala banjaluški župan Hamdi bey Džidič ter povdarjal lojaliteto meščanstva. Deželni šef je nato med drugim pripomnil, da ima meščanstvo sicer v prvi vrsti gospodarstvene naloge

Čitajmo, kaj piše neki učitelj o Fellerjevem „Elsa fluidu“:

Slučajno sem naletel na nekaj steklenic Vašega izbornega rastlinskoga esenčnega fluida „Elsa“. Izborni mi je služil pri mojih zastaranih bolečinah. Učinek je bil naravnost čudovit. Prosim, da mi takoj pošljete tacat svojega domačega zdravila. „Ivan Wagner s. r., učitelj, Weissbriach, Korosko.“

Naši bralci bi morali Fellerjev fluid z znamko „Elsa fluid“ imeti doma, saj stane poizkusni tacat simo 6 kron franko in se samo priste nobiva od lekarnarja E. V. Feller, Stubica, Estrag št. 241 (Hrvatsko).

... dazir.